

VNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Laudatio del Sr. Vicent Pascual Granell
en l'acte acadèmic de lliurament de la
Medalla de la Universitat de València

València, 20 de gener de 2017

Dra. Maria Conca i Martínez
Professora Honorària
Universitat de València

Magnífic i Excel·lentíssim Senyor Rector,
Excel·lentíssimes autoritats,
Benvolguts i benvolgudes col·legues,
Senyores i senyors,
Amigues i amics

En primer lloc, he de manifestar la meua satisfacció per comparèixer avui, en aquest paranimf de la nostra Universitat centenària. El motiu pel que sóc requerida és fer la *laudatio* del professor Vicent Pascual i Granell, en un acte acadèmic en què, pels seus valuosos mèrits, rebrà la Medalla de la Universitat de València.

En la tasca que se m'ha encomanat, un honor sens dubte, represente els col·legues del Departament de Filologia Catalana que, amb molta benevolència, m'hi han fet confiança. I animada per aquesta actitud, em dispose a fer la lloança de l'amic i del mestre, de la persona que ha estat clau en la introducció de la llengua catalana a l'escola del País Valencià, en les quatre darreres dècades.

Vicent Pascual va nàixer en 1944, a Silla, una vila de l'Horta Sud. Els seus pares provenien de Sant Mateu del Maestrat i eren rajolers. En haver-se empobrit tant aquelles terres, a causa de la batalla de l'Ebre, van haver d'emigrar cap a València, enmig d'una postguerra plena de fam, por i silenci. Al poc temps de nàixer Vicent, la família es trasllada

a la Valldigna, on el pare treballa en un motor de reg i viuen al camp. El xiquet es va criar en plena natura, va poder jugar lliurement pels camps, botar sèquies i xafar una terra fèrtil, que reverdia cada primavera.

Eren temps durs, en què l'escola franquista ens negava la nostra llengua i ens imposava els continguts dels vencedors. Vicent Pascual no va poder assistir a aquesta escola perquè vivia lluny del poble. El seu aprenentatge va ser el de les plantes, els arbres i els fruits, els animals, l'aigua... I mentre ajudava en els treballs del camp, en els moments d'esbarjo que li quedaven lliures, llegia sota els tarongers les novel·les d'aventures, policíiques o de terror, publicades en castellà, que son pare aconseguia portar a casa. És així com va aprendre a llegir en una llengua que no va parlar fins als 8 o 9 anys. Però la base de la seua cognició estava ben fonamentada: el contacte amb la natura, la disciplina en el treball, una llengua pròpia, el català, enriquit amb la conjunció dels parlars del Maestrat i de la Valldigna, i un saber aprendre, gairebé en solitari, a partir dels llibres i de l'observació de la vida real.

Així doncs, sense deixar de treballar, fent marges de pedra seca i altres feines per ajudar els pares i els quatre germans menors, va estudiar per lliure tot el batxillerat, tret d'un any que va treballar a Barcelona i va poder matricular-se en sisè de batxillerat nocturn. També, per lliure, va cursar la carrera de mestre a l'Escola de Magisteri de València, combinant sempre el treball manual i l'intel·lectual.

Aquesta experiència viscuda li degué influir, sens dubte, a l'hora de començar el seu períple professional i adonar-se que la llengua pròpia del País Valencià havia d'entrar de ple dret a l'escola. Precisament, perquè tenia la ment i les orelles obertes a les llengües: d'adolescent havia anat sis o set anys a la verema a França amb els pares i germans, a 17 anys va treballar a Alsàcia i dels 19 als 21 a Ronnenberg (Alemanya), al costat de treballadors italians. Per tant, aprenia les llengües en contacte amb els parlants, per immersió, i després completava la formació amb l'estudi de manera autodidacta. Per tant, té competència comunicativa en francès, italià, alemany i anglès. I, sobretot, ha desenvolupat la comprensió lectora, o l'anomenat "plurilingüisme de l'expert", que li proporciona la possibilitat d'accedir a la bibliografia sobre temes d'investigació, relacionats amb la metodologia de l'aprenentatge de llengües i la planificació de l'educació plurilingüe.

Va obtenir el seu primer destí, com a mestre, a Torrent, en 1970. A partir de 1973, es trasllada a Algemesí, on fa classes de valencià als xiquets de segona etapa d'EGB. I, en 1978, s'estableix a Tavernes de la Valldigna. Ací fa un pas més, s'encarrega d'organitzar un curs de la campanya Carles Salvador, promoguda per Acció Cultural del País Valencià. Així, els seus alumnes de vuitè podien matricular-se fora de l'horari escolar. Però, coneixedor com era dels enfocaments comunicatius d'aprenentatge de llengües, es veu en la necessitat d'elaborar materials a partir d'aquestes tècniques innovadores. El resultat va ser immillorable: d'una banda, el curs va atraure molts altres joves i va acabar amb una matrícula ben nombrosa; de l'altra, els materials van servir per a la publicació de dos volums, *Penyagolosa*

I i Penyagolosa II, fets en col·laboració entre Vicent Pascual, Vicent Pitarch i Josep Palomero. Aquests llibres foren pioners en la introducció de l'ensenyament de la llengua i cultura del País Valencià per a adults. A més, van estar vigents durant molt de temps, no només recomanats en els cursos Carles Salvador sinó també formant part de la bibliografia dels cursos de reciclatge del professorat, i dels cursos de català que s'impartien a l'Escola de Magisteri i en altres centres universitaris.

De la Valldigna estant, la comarca on s'havia criat, Vicent Pascual va posar fil a l'agulla per desenvolupar les tasques que eren prioritàries a fi de dur a bon port l'ensenyament del valencià i en valencià –el nostre català, que diria Enric Valor– a totes les escoles del País Valencià. Aquestes activitats podem agrupar-les en tres grans ítems, que recorren tota la seua dilatada vida professional: *la formació i l'assessorament del professorat; l'elaboració i coordinació de materials lingüístics i literaris, inclosa l'edició; i la planificació lingüística per al sistema educatiu valencià.*

La formació i l'assessorament del professorat

Començaré per la tasca de formació i d'assessorament del professorat, que s'inicia quan Vicent Pascual s'encarrega d'organitzar i impartir cursos de reciclatge al professorat de La Valldigna. Aquesta tasca la va fer en col·laboració amb Josep Iborra, llavors director de l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de València.

Eren els temps dels darrers anys de la Dictadura franquista i els primers de l'anomenada Transició, quan creixia el moviment de mestres al País Valencià i avançàvem en l'exigència d'introduir la llengua a l'escola, alhora que propugnàvem una renovació pedagògica seguint els postulats de Célestin Freinet i de l'Escola Moderna. Eren els temps del Secretariat de l'Ensenyament de l'Idioma, del Moviment Cooperatiu d'Escola Popular i de les Escoles d'Estiu, on tants mestres es van formar.

Al si del moviment de mestres, Vicent Pascual fa cursos i conferències als centres per convèncer els pares de l'avantatge pedagògic que suposa que els fills aprenguen en valencià. La manca de materials adients, però, el porta a coordinar el Seminari de la Valldigna, on un equip de mestres es reuneixen els dissabtes i posen en comú els materials que han treballat durant la setmana. Així, van elaborant unitats didàctiques, inspirades en el model del grup que coordina Lluís López del Castillo, des de l'Assessoria de Didàctica del Català "Rosa Sensat", a Barcelona. Aquestes unitats van ser editades, de manera artesanal, a Alzira, en dos volums intitulats *Xirivia I* i *Xirivia II*, i van servir a totes les escoles que començaven a incorporar el valencià al seu currículum.

La formació i l'assessorament del professorat, realitzades sempre amb solvència científica i pedagògica, continuaran sent una pràctica prioritària en el seu quefer professional: l'exercirà quan es troba fent docència a l'escola; en ocupar diverses Comissions de Servei per dedicar-se fonamentalment a la planificació lingüística; quan és nomenat Assessor de Llengües al Centre de Formació del Professorat d'Alzira; o quan participa en simposis, seminaris o conferències arreu

dels Països Catalans, Galícia i Euskadi.

L'elaboració i coordinació de materials lingüístics i literaris, inclosa l'edició

A continuació, em centraré en l'elaboració i coordinació de materials lingüístics i literaris, així com en l'activitat editorial desenvolupada com a director pedagògic de Gregal.

L'any 1983, amb l'aprovació de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià (LUEV), es promou la creació del Consorci d'Editors Valencians Gregal, a fi que es publiquen els materials curriculars necessaris per a les escoles. Vicent Pasqual és designat director pedagògic de l'editorial i té al davant una tasca immensa, de manera que ha de demanar tres anys d'excedència.

Durant aquest període, s'encarrega de coordinar els llibres per a la primera i segona etapa d'Educació General Bàsica. I encomana als membres del Seminari de la Valldigna l'elaboració dels llibres *Terra, Llavor i Fruit* (per a 6è, 7è i 8è d'EGB, respectivament). Aquests llibres van tenir una gran acceptació i van ser els més utilitzats a les escoles durant molts anys. Així mateix, va dirigir l'elaboració del Diccionari Gregal d'equivalències i va dissenyar les característiques d'una col·lecció de lectures juvenils.

En aquesta col·lecció, ell mateix va escriure dues novel·les: *El Guardià de l'anell*, una narració d'aventures, protagonitzada per joves a la recerca de vells tresors, i *L'últim guerrer*, una novel·la de gènere

fantàstic. Més tard, publicarà dos nous títols: *L'enigma del medalló*, un relat d'intriga, i *Els dorments*, també de gènere fantàstic. Val a dir que, en totes les narracions, s'hi observa un estil lingüístic molt acurat i una preocupació estètica propis de la bona literatura. Les novel·les han tingut molt d'èxit entre els lectors joves i compten amb diverses reedicions.

Més endavant, continua els treballs sobre lèxic. Així, des d'una orientació didàctica i per als aprenents, confecciona el *Diccionari jove d'ús i aprenentatge*, d'equivalències *valencià-castellà / castellà-valencià* (Tabarca 2007), i el *Diccionari escolar d'ús i aprenentatge*, també d'equivalències *castellà-valencià / valencià-castellà* (Tabarca 2015). Així mateix, continua elaborant i coordinant materials curriculars: quaderns d'escriptura, publicats a Gregal; llibres de text de llengua per a primària, publicats a La Galera, Tàndem o Enciclopèdia Catalana; i llibres de text de llengua per a BUP, publicats a Gregal i Bromera. A més, en l'àmbit d'ensenyament d'adults, és el coordinador dels llibres de valencià, castellà, anglès i francès de la col·lecció Línia Oberta, editats per la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència.

La planificació lingüística en el sistema educatiu valencià

Parlaré, en darrer lloc, de l'ingent treball que Vicent Pascual ha desenvolupat en l'àmbit de la planificació lingüística per al sistema educatiu valencià. I ho ha fet, amb eficiència i coratge, en els diferents contextos polítics, fins i tot adversos, que hem viscut al País Valencià en les darreres quatre dècades. Aquesta activitat l'ha dut a terme

treballant en equip, en contacte amb els mestres i en col·laboració amb Escola Valenciana i amb les Unitats d'Educació Multilingüe (UEM) de les universitats públiques valencianes.

En 1983, s'encarrega de coordinar i elaborar els programes d'ensenyament i els materials necessaris per a posar en marxa la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià (LUEV). Vicent Pascual va saber aprofitar, per a bé del país, el que Joan Fuster va denominar, el 1984, “una oportunitat decent” per a la llengua a l'escola.

En 1990, quan s'inicia la reforma de la Llei Orgànica General del Sistema Educatiu (LOGSE), entra a formar part del Gabinet de Llengües de la Conselleria d'Educació, en Comissió de Servei. Mentrestant, ell ja té moltes hores de recerca en l'àmbit de l'educació bilingüe i multilingüe i està fermament convençut que, per a recuperar la nostra llengua, no és prou amb els materials didàctics, sinó que cal incorporar el català dins el sistema educatiu valencià, perquè en una situació de substitució lingüística com la nostra, el tractament didàctic del valencià al marge de la resta de llengües del currículum el deixaria en una posició de debilitat.

La proposta de Vicent Pascual es va centrar en un marc d'educació bilingüe, amb la incorporació d'una tercera llengua curricular. El treball d'elaboració —en què participà més endavant Vicent Sala— es va concretar en el llibre: *Un model educatiu per a un sistema escolar amb tres llengües*, on s'establien el Programa d'Ensenyament en Valencià (PEV), el Programa d'Immersion Lingüística (PIL) i el Programa d'Incorporació Progressiva (PIP). A partir d'aquests programes,

s'adaptava tot el marc legislatiu de la Reforma a les necessitats del model d'enriquiment d'educació bilingüe del País Valencià.

Els fonaments teòrics que sustenten les propostes de Vicent Pascual parteixen dels seus propis treballs i de diversos especialistes en educació multilingüe, entre els quals James Cummins, un irlandès, professor de la Universitat de Toronto, que va arribar a la conclusió, en la seua recerca, que les llengües en el cervell no estan separades sinó que són interdependents. Per tant, l'aprenentatge simultani de dos o tres llengües, en contra de la creença popular, no és perjudicial, sinó que reforça la competència lingüística i conceptual en aquestes llengües; això és el que Cummins va anomenar “hipòtesi de la interdependència”. A més a més, les recerques de Vicent Pascual tenen en compte també les pràctiques realitzades en diversos països on hi ha llengües minoritzades, així com les experiències educatives de la resta de l'àrea lingüística catalana.

En 1997, se li encarrega des de la Conselleria d'Educació, governada per la dreta, que faça un nou plantejament a fi d'incorporar l'anglès des del primer nivell d'educació primària. Aleshores, elabora els Programes d'Educació Bilingüe Enriquits (PEBE), que es concreten en l'ordre de 1998, i coordina l'elaboració de materials, especialment de valencià i anglès, l'estructura dels projectes lingüístics i la aplicació i l'avaluació d'aquests. Posteriorment, aquests programes s'estenen a l'educació infantil. Els resultats de l'avaluació, que la Conselleria no ha fet mai públics (que sapiguem), van posar de manifest el que ja s'esperava: que els programes òptims eren el Programa d'Ensenyament en Valencià (PEV) i el Programa d'Immersion Lingüística (PIL), mentre

que el Programa d'Incorporació Progressiva (PIP) no assolia ni de lluny la competència en valencià que el sistema educatiu està obligat a proporcionar.

Els Programes d'Educació Bilingüe Enriquits (PEBE) permetien passar del paradigma d'educació bilingüe a un de plurilingüe, a partir de nous enfocaments comunicatius, com són ara el Tractament Integrat de Llengües (TIL) i el Tractament Integrat de Llengües i Continguts (TILC). La seua aplicació ho va confirmar. Totes aquestes propostes i experiències es concreten en el llibre *El tractament de les llengües en un model d'educació plurilingüe al sistema educatiu valencià*, publicat per la Conselleria en 2006, on es fonamenten els principis i l'organització didàctica d'un nou model d'educació plurilingüe. Cal destacar que la proposta innovadora de Vicent Pascual planifica el tractament de les llengües curriculars a partir de la centralitat de la llengua minoritzada, tot convertint-la en el nucli organitzador d'un currículum global de llengües.

Mentrestant, els atacs a la llengua catalana, des del govern del PP, s'accentuen, i per tal d'eixir al pas del nou decret del currículum que preparava el Conseller Font de Mora, la Unitat d'Educació Multilingüe (UEM) de la Universitat d'Alacant (la primera que es va crear) i Escola Valenciana demanen a Vicent Pascual que hi faça una contraproposta. Així naix, en 2011, la publicació *L'escola valenciana. Un model d'educació plurilingüe i intercultural per al sistema educatiu valencià*, que va rebre el suport dels agents educatius més rellevants del País Valencià, com ara els claustres de les universitats públiques valencianes.

Durant tots aquest anys, Vicent Pascual, sol o com a coordinador, publica diversos llibres, editats per la conselleria; escriu articles en revistes especialitzades, com ara Temps d'educació, Escola catalana o Caplletra; participa en ponències, comunicacions o conferències en simposis i congressos, la majoria publicades en les actes corresponents. Totes aquestes publicacions tenen la finalitat d'orientar, des del vessant teòric i pràctic, els ensenyants i els elaboradors de materials, tant per al Tractament Integrat de Llengües (TIL) com per al Tractament Integrat de Llengües i Continguts (TILC).

En 2015, amb el govern d'esquerres i a proposta de la Direcció General de Planificació i Innovació Educativa de la Conselleria d'Educació, Vicent Pasqual s'encarrega de coordinar les Unitats per a l'Educació Multilingüe (UEM) de les universitats valencianes, a fi d'elaborar l'informe *Un nou model lingüístic educatiu per a l'educació plurilingüe i intercultural del sistema educatiu valencià*, que ha servit de base, en certa mesura, per a la configuració del nou Decret de Plurilingüisme que s'ha publicat recentment.

Pels mèrits suara descrits, Vicent Pascual va ser nomenat en 2013 membre numerari de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans. En 2008, Escola Valenciana li va lliurar el Guardó a la Trajectòria Individual per la seua tasca en favor de la normalització de la llengua a les escoles. En 2016 li van concedir el Premi Socarrat Major de Vila-Real, per ser pioner en l'estudi i promoció dels programes d'ensenyament en la nostra llengua.

I sempre ha gaudit d'un reconeixement immaterial: el fet que els mestres han recollit el seu mestratge i, fins i tot, en els moments polítics més difícils, no han perdut mai el coratge i estan fent bones pràctiques plurilingües a l'escola tenint el català com a nucli organitzador.

I també ha gaudit sempre de l'estima i el suport de la seua família, així com dels col·laboradors i amics, que avui se'n sentiran ben orgullosos.

Finalment, acabe la laudatio amb l'esperança d'haver glossat els aspectes més rellevants de la trajectòria vital, docent, investigadora, lingüística i sociolingüística d'un treballador incansable i d'un home compromès com és el nostre homenatjat. Per aquesta trajectòria tan destacable i pel gran servei que ha fet a la llengua catalana en les nostres escoles, Vicent Pascual i Granell rep avui el reconeixement de tota la comunitat universitària.

Moltes gràcies per la vostra atenció.

VNIVERSITAT DE VALÈNCIA